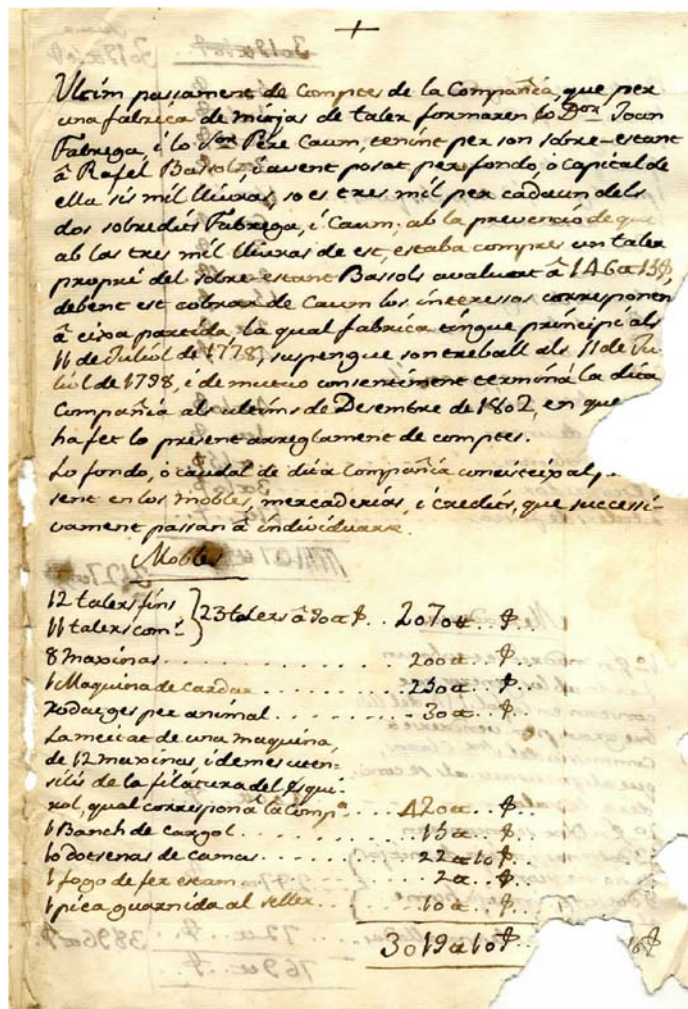

LA INDUSTRIALITZACIÓ A LA BARCELONA DEL XIX

La Industrialització i el naixement del Moviment Obrer a Catalunya (I):

Últim passament de comptes per la venda de la fàbrica propietat de Don Joan Fabrega i Pere Caum. 1802. ANC1-769-T-703. Codi doc ANC@ula 4398

Nom alumne/a:	
Grup / Matèria:	
Data:	

1. INTRODUCCIÓ A L'ACTIVITAT

Ara començarem una activitat que ens transportarà a la Barcelona de la primera meitat del segle XIX.

Quan es va produir el procés d'industrialització? Com? En quina magnitud? Quines indústries van encapçalar el procés? Com eren aquestes indústries?

Per respondre a aquestes preguntes, treballarem a partir de l'anàlisi crític i la comparació de tres tipologies de fonts històriques que ens aporten informacions diferents:

- un passament de comptes d'una empresa
- una guia de viatges
- un recull de dades estadístiques.

Contrastant aquestes fonts històriques, aprendrem a investigar i a treballar com a historiadors/es, alhora que respondrem a les preguntes plantejades.

2. APROXIMACIÓ

2.1. Anàlisi de document

Doc. 1

Últim passament de comptes per la venda de la fàbrica propietat de Don Joan Fabrega i Pere Caum. 1802

[ANC1-769-T-703. Codi doc ANC@ula 4398](#)

[transcripció](#)

- Observa amb atenció el document i omple la [fitxa](#) de descripció i anàlisi
- De què ens informa el document?

- Què s'hi detalla?

- A quin tipus de factoria es refereix? Creus que, pel mobiliari que tenia, seria una factoria gaire gran?

- Creus que aporta informació conclouent respecte la indústria de Barcelona?

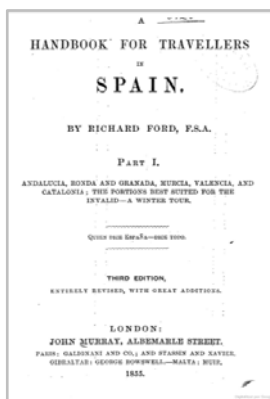
- Potser algun indici?

- Quins avantatges i quins inconvenients creus que presenta el document en tant que font històrica?

3. APROFUNDIM

3.1. Les impressions d'un viatger

Seguim investigant. Després de veure un cas concret de determinat tipus de fàbrica, vegem, ara, una visió de conjunt de Barcelona i les seves fàbriques...

Portada de la guia [Hand-book for travellers in Spain, vol I](#), de Richard Ford. Editada per John Murray. Londres. 1855.

3.1.1. Descrivim formalment la font

Abans d'entrar a analitzar el contingut, hem de descriure i analitzar la font. És possible que necessitis buscar informació a Internet (per exemple: la [biografia de Richard Ford a la Viquipèdia](#)).

- Omple la [fitxa](#) de descripció i anàlisi del document.

- Quins avantatges i quins inconvenients creus que presenta el document en tant que font històrica?

3.1.2. Extraiem informació de la font

- Llegeix aquest fragment del document i respon les preguntes que se't formulen a continuació:

“Catalonia is the Lancashire of Spain, and Barcelona is its Manchester. Besides being wholesale manufacturers, the Catalans are amongst the best retails tradesmen, innkeepers, and carriers of the Peninsula, indeed, “Vamos al catalan” is equivalent in many places to going to a shop. (...) the climate and productions now vary according to the elevations: the hills are cold and temperate, the maritime strips warm and sunny; hence the botanical range is very great; but whether climate or soil be favourable or not, the industry and the labour of the Catalans surmount most difficulties, and the terraced rocks are forced to yield food, “de las piedras sacan panes”, while in the valleys, by patience, the mulberry-leaf becomes satin. The Catalans are the richest of Spaniards, because they work and produce the most (...) Taken by themselves the Catalonians are frugal, industrious, honest and rough diamond.”

Ford, R., [Hand-book for travellers in Spain \(ed. John Murray, Londres, 1855\), vol. I](#), pp. 391-395.
([traducció](#))

- Com descriu els catalans?

- Quin sentit creus que té la comparació que fa l'autor entre Lancashire amb Catalunya i Barcelona amb [Manchester](#)?

- Quina informació t'aporta de més respecte el Doc. 1?

4. ANALITZEM I CONTRASTEM

Seguim investigant. Hem vist un cas concret i una visió general. Ara, hem de contrastar la informació que ens han donat aquestes fonts amb dades recollides per diferents especialistes de la matèria.

La primera informació que podem extreure dels llibres d'història i, en particular, dels llibres d'història econòmica és la següent:

La **indústria cotonera** va ser un dels pilars de la industrialització arreu del món, juntament amb la mineria del carbó i la siderúrgia.

També a Espanya, l'arrencada de la industrialització va venir de la mà de la indústria del cotó. La característica més destacada d'aquesta indústria era la seva marcada concentració regional.

El carbó a Catalunya era escàs i de mala qualitat i la siderúrgia només agafarà força a la franja atlàntica peninsular cap el darrer terç del segle XIX.

Per contra, Catalunya tenia una important tradició tèxtil artesanal ja en època moderna, així com una significativa acumulació de capitals aconseguida a través de l'agricultura i el comerç.

Tenint en compte aquesta informació, observa les següents dades i respon les preguntes que se't formulen a continuació:

Quadre 1. Mecanització de la indústria tèxtil a Catalunya (S. XVIII-XIX)

Filadora semi-automàtica		Filadora automàtica	
<i>Spinning jenny</i> (berguedana o maixerina)	<i>Mule Jenny</i>	<i>Self-acting Machines</i> (selfactines)	
Força motriu			
humana	hidràulica	tèrmica (vapor)	Hidràulica, tèrmica, elèctrica...
Introduïda des de			
1795	1803	1833	1840
Catalunya és la primera regió d'Espanya en què la filatura es mecanitza íntegrament			

Font: Servei Didàctic de l'Arxiu Nacional de Catalunya.

Quadre 2. Contribució tributària del sector industrial català en relació al total de l'Estat.

1856

General	25%
Sector tèxtil	66%

Font: Enrech, C., *Industria i ofici. Conflicte social i jerarquies obreres en la Catalunya tèxtil (1881-1923)*, UAB, Barcelona: 2005, p. 23.

Quadre 3. Contribució de la indústria cotonera catalana al mercat espanyol

1830	20%
1850	75%

Font: Tortella, G., *El desarrollo de la España contemporánea. Historia económica de los siglos XIX y XX*. Alianza editorial, Madrid:1994, p.68.

Quadre 4. Percentatge de la maquinària tèxtil catalana respecte al total de l'estat el 1900

	Fusos (per filar fibres tèxtils)	Telers (per teixir)
llana	66 %	85 %
Lli i cànem	83 %	66 %
seda	40 %	96 %
mesclcs	88 %	71 %

Font: Carreras, A., Tafunell, X., *Historia Económica de la España contemporánea*, Ed. Crítica, Barcelona: 2004, pàg. 170.

Quadre 5. Importació de matèries primeres per a la indústria espanyola.

Percentatge de les adreçades al sector tèxtil cotoner

1865-1869	88%
1900	95%

Font: Carreras, A., Tafunell, X., *Historia Económica de la España contemporánea*, Ed. Crítica, Barcelona: 2004, pàg. 170.

Quadre 6. Percentatge de mà d'obra industrial a Catalunya, en relació a Espanya. 1910

General	22,5%
Tèxtil	71%

Font: Tortella, G., *El desarrollo de la España contemporánea. Historia económica de los siglos XIX y XX*, Alianza editorial, Madrid:1994, p.68.

Quadre 7. Evolució de la producció industrial cotonera de Barcelona i Catalunya a través de la taxa anual d'importació de cotó al port de Barcelona

Període	Taxa	Valoració	Explicació
1814-1818/1829-1833	9%	Creixement intens (recuperació)	Després d'una crisi del sector a finals del segle XVIII, ocasionada, sobretot, per l'entrada massiva de teixits estrangers i la fi del comerç colonial amb l'Amèrica continental, es produeix una recuperació. Cap el 1831, es recupera el nivell de producció de finals de segle XVIII.
1834-1838/1856-1860	8,4%	Creixement intens (expansió)	Després de la Primera Guerra Carlina (1833-1840), la indústria cotonera dona el gran salt endavant, amb una taxa de creixement de 8,4%. Per comparar, a Anglaterra, el primer lloc del món on es produeix la industrialització, la taxa d'importació de cotó pel període 1773-1799 és de 9,2%.
Període de 1856-1860/1867-1869: -	- 1,1%	Descens abrupte	Descens abrupte marcat per la Guerra de Secessió dels EUA (1861-1865), la conseqüent fam de cotó i la inflació desbocada dels preus.
4. Període de 1870-1874/1885-1889:	3,3 %	Recuperació moderada	Després de la fam del cotó, es produeix una recuperació moderada, limitada per la crisi de 1873 i la recessió i caiguda de preus posterior.

Font: Carreras, A., Tafunell, X., *Historia Económica de la España contemporánea*, ed. Crítica, Barcelona: 2004, pàg. 170.

- Quina informació t'aporten de més aquests quadres en relació als documents 1 i 2 analitzats anteriorment?

- Segons aquestes dades, creus que es pot afirmar que Catalunya podia ser considerada capdavantera a Espanya en la mecanització de la indústria tèxtil?

- Comenta quin és el pes de la indústria catalana dins de l'estat espanyol

- Aquest nivell es manté equivalent en tot el període estudiat? Quins factors influeixen en aquesta evolució?

- Enumera, de forma resumida, quines conclusions es poden treure de l'anàlisi de les dades. Referencia algun quadre que confirmi les teves afirmacions.

5. CONCLUSIONS

- Comenta els aspectes positius i negatius que aporten les diferents tipologies de fonts consultades

Font	Avantatges	Inconvenients
1		
2		
3		

- Resumeix les principals conclusions que es poden extreure de la informació que aporten els diferents documents.

